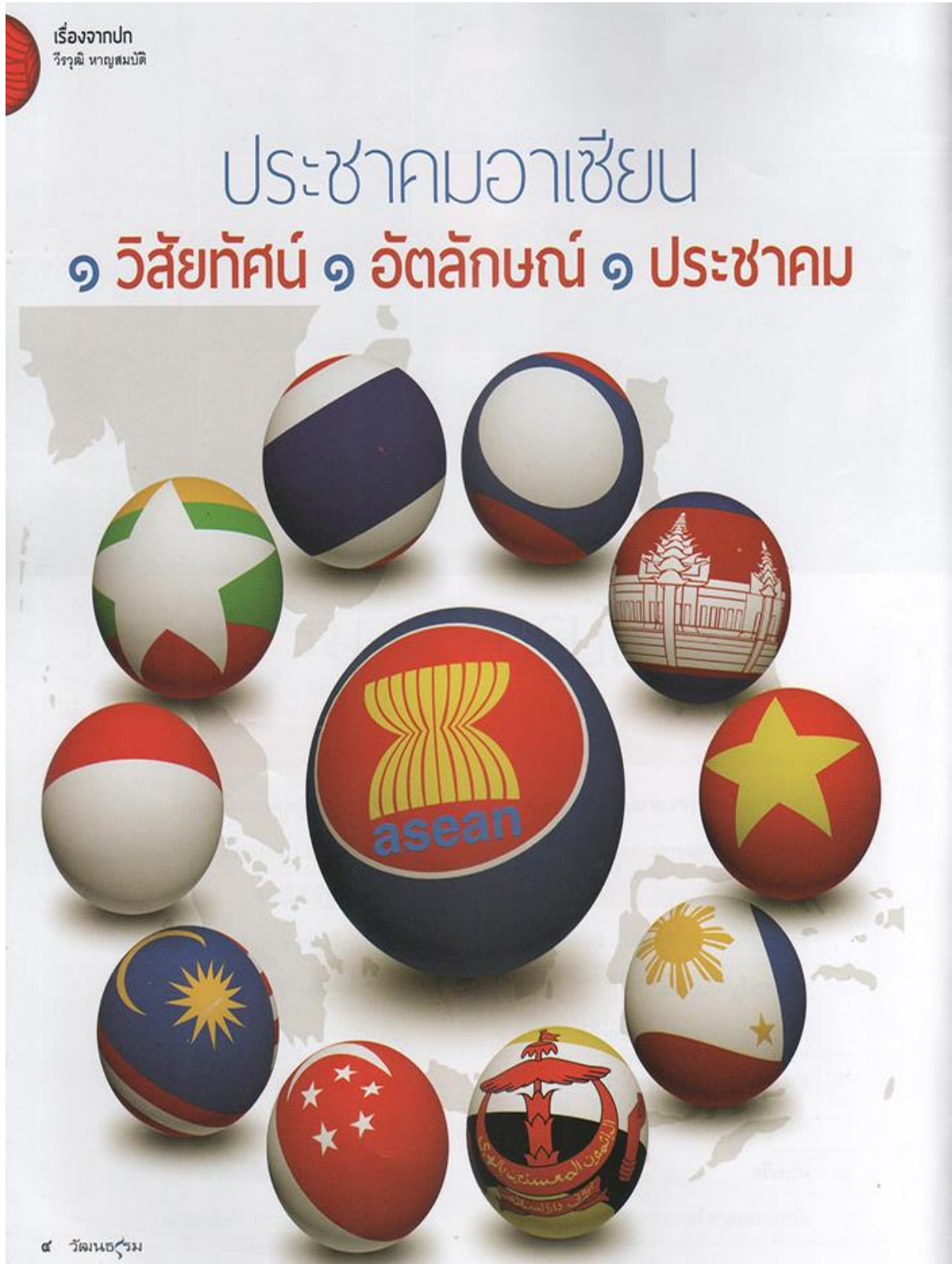

วีรฤทธิ หาดูสมบัติ. “ประชาคมอาเซียน ๑ วิสัยทัศน์ ๑ อัตลักษณ์ ๑ ประชาคม”
วัฒนธรรม. 52(พิเศษ) : หน้า 4 - 9.

วีรฤทธิ หาญสมบัติ. “ประชาคมอาเซียน ๑ วิสัยทัศน์ ๑ อัตลักษณ์ ๑ ประชาคม”
วัฒนธรรม. 52(พิเศษ) : หน้า 4 - 9.

ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) มีจุดเริ่มต้นมาจากสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations : ASEAN) ซึ่งเป็นองค์ระหว่างประเทศระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีประเทศไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ได้ร่วมกันจัดตั้งสมาคมอาสา (Association of South East Asia) ขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ เพื่อความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม แต่ดำเนินการไปได้เพียง ๒ ปีก็ต้องหยุดชะงักลง เนื่องจากความผันผวนทางการเมืองระหว่างประเทศอินโดนีเซียและประเทศมาเลเซีย จนเมื่อมีการฟื้นฟูความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างสองประเทศขึ้นใหม่ จึงมีการแสวงหาหนทางความร่วมมือกันอีกครั้ง

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ หลังจากการลงนามในปฏิญญาสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Declaration of ASEAN Concord) หรือเป็นที่รู้จักกันในอีกชื่อหนึ่งว่า ปฏิญญากรุงเทพ (The Bangkok Declaration) โดยสมาชิกผู้ก่อตั้งมี ๕ ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย และไทย

หลังจากจัดตั้งประชาคมอาเซียนแล้ว อาเซียนก็ได้เปิดรับสมาชิกใหม่จากประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มเติมเป็นระยะ ซึ่งไล่เรียงตามลำดับได้แก่ เนการาบรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพเมียนมาร์ และราชอาณาจักรกัมพูชา

ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๙ ที่อินโดนีเซีย เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้ตกลงกันที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งจะประกอบด้วย ๓ เสาหลัก ดังนี้

๑. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political - Security Community : APSC) มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งประชาคมเพื่อให้กลุ่มประเทศสมาชิกอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เจรจาแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศโดยสันติวิธี มีเสถียรภาพและความมั่นคง เพื่อความปลอดภัยของประชาชน

๒. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งประชาคมเพื่อให้เกิดการรวมตัวและร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ เพื่อเอื้อให้เกิดความสะดวกในการติดต่อซื้อขายระหว่างประเทศสมาชิกภายในกลุ่ม มุ่งให้เกิดการพัฒนาและสามารถแข่งขันกับกลุ่มประเทศอื่นในเวทีเศรษฐกิจโลกได้

๓. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community : ASCC) มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งประชาคม เพื่อให้อาเซียนเป็นสังคมที่เอื้ออาทรและมีความมั่นคง ยกระดับสภาพความเป็นอยู่และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งสร้างความรู้สึกร่วมกันอันหนึ่งอันเดียวกันและตระหนักถึงการเป็นประชากรของอาเซียน

วีรฤทธิ หาญสมบัติ. “ประชาคมอาเซียน ๑ วิสัยทัศน์ ๑ อัตลักษณ์ ๑ ประชาคม”
วัฒนธรรม. 52(พิเศษ) : หน้า 4 - 9.

ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม ๑ ใน ๓ เสาหลัก แห่งประชาคมอาเซียน

เสาหลักทั้ง ๓ ถือว่ามีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าหลายคนยังคงเข้าใจว่าการเข้าสู่ประชาคมนั้นจะมีแค่เรื่องเศรษฐกิจการค้าเป็นหลัก จนทำให้คิดไปว่า “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” คือทั้งหมดของประชาคมอาเซียน ซึ่งแท้จริงแล้วเสาหลักเหล่านี้จะต้องค้ำจุนเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะเสาหลักที่ว่าด้วยเรื่องของ “สังคมและวัฒนธรรม” เพราะหากเราไม่ยอมรับและเข้าใจในสังคมและวัฒนธรรมของกันและกันแล้ว ก็ยากยิ่งที่ความร่วมมือด้านอื่นๆ จะเกิดขึ้นตามมา

โดยเป้าหมายหลักของการร่วมมือทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งได้ระบุไว้ในหมวดที่หนึ่งของกฎบัตรอาเซียน มีความสำคัญ ดังนี้

๑. เพื่อสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้มั่นใจว่าในภูมิภาคมีการคุ้มครองสภาพแวดล้อม ความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

๒. เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยผ่านความร่วมมือที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นในด้านการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างพลังประชาชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งแห่งประชาคมอาเซียน

๓. เพื่อเพิ่มพูนความเป็นอยู่ที่ดีและการดำรงชีวิตของประชาชนอาเซียน ด้วยการให้ประชาชนมีโอกาสที่ทัดเทียมกันในการเข้าถึงการพัฒนา มนุษย์ สวัสดิการสังคม และความยุติธรรม

๔. เพื่อส่งเสริมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งทุกภาคส่วนของสังคมได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์จากกระบวนการรวมตัวและการสร้างประชาคมของอาเซียน

๕. เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียนโดยผ่านการส่งเสริมความสำนึกถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม และมรดกของภูมิภาคยิ่งขึ้น

แผนปฏิบัติการของประชาคมสังคมและวัฒนธรรม

แผนในการดำเนินงานจะเน้น ๔ ประเด็นหลักดังนี้
๑. สร้างประชาคมแห่งสังคมที่เอื้ออาทร โดยเน้นการแก้ไขปัญหาความยากจน เสริมสร้างความเสมอภาค และการพัฒนามนุษย์ อาทิ การพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน การส่งเสริมสวัสดิการสังคม การพัฒนาชนบทและขจัดความยากจน การพัฒนาการศึกษาและสาธารณสุข และการเสริมสร้าง

วีรุฒิ หาญสมบัติ. “ประชาคมอาเซียน ๑ วิสัยทัศน์ ๑ อัตลักษณ์ ๑ ประชาคม”
วัฒนธรรม. 52(พิเศษ) : หน้า 4 - 9.

ความมั่นคงของมนุษย์ (human security) ในด้านต่างๆ ซึ่งรวมถึงการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ และการป้องกันและจัดการภัยพิบัติ

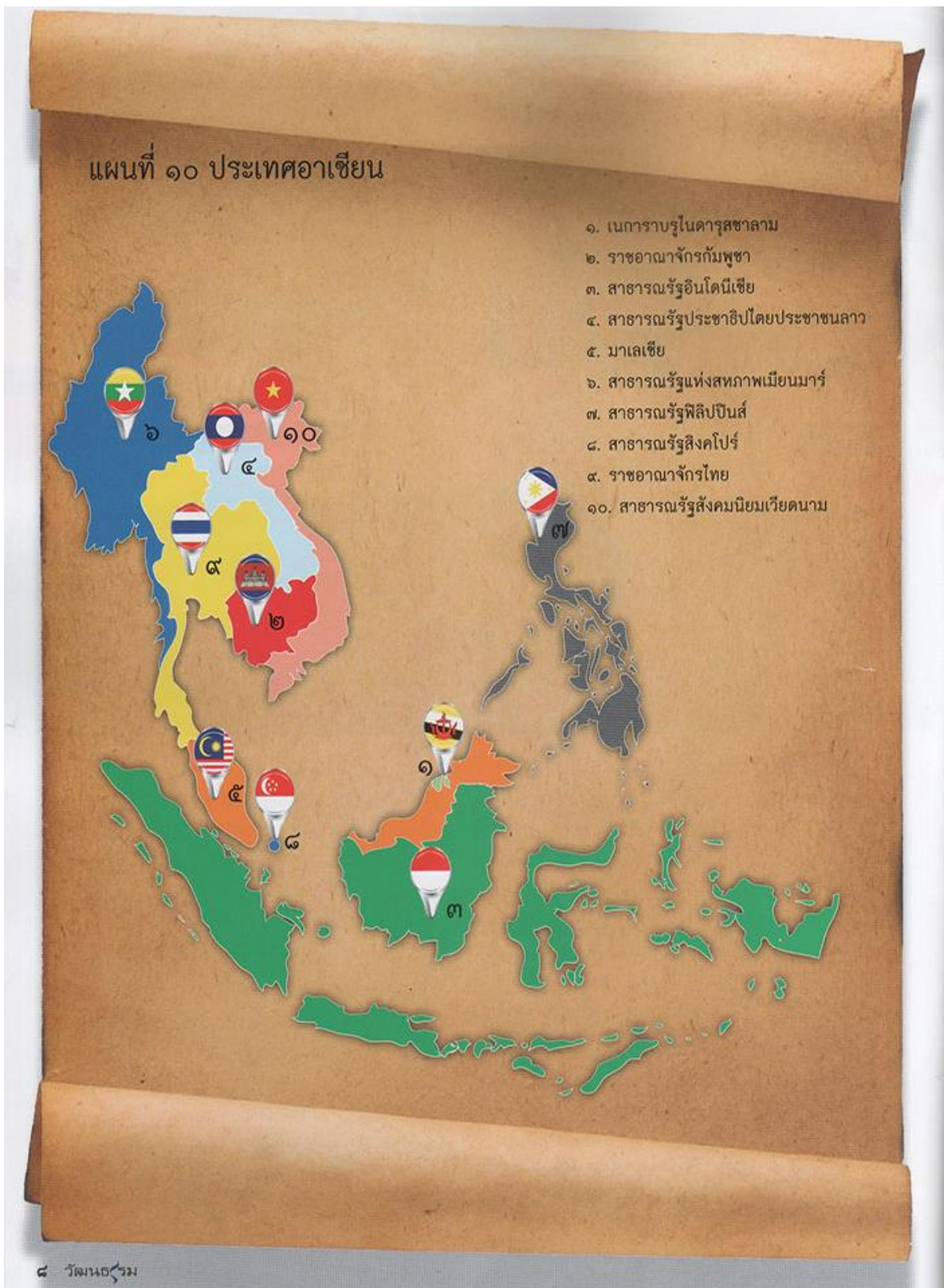
๒. แก้ไขผลกระทบต่อสังคมอันเนื่องมาจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ โดยสร้างฐานทรัพยากรมนุษย์ที่สามารถแข่งขันได้ดีและมีระบบการป้องกันทางสังคมที่เพียงพอ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาและส่งเสริมแรงงาน และเสริมสร้างความร่วมมือในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สวัสดิการสังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสาธารณสุข (ปัญหาที่มากับโลกาภิวัตน์ เช่น โรคระบาด โรคอุบัติใหม่ และอุบัติเหตุ)

๓. ส่งเสริมความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและการจัดการดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง โดยมีกลไกที่พัฒนาอย่างสมบูรณ์ สำหรับจัดการและดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม ตลอดจนการป้องกันและจัดการภัยพิบัติด้านสิ่งแวดล้อม

๔. เสริมสร้างรากฐานที่จะนำไปสู่ประชาคมอาเซียนใน พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งจะเป็นภูมิภาคที่ประชาชนตระหนักถึงอัตลักษณ์ (identity) ร่วมกันของภูมิภาคท่ามกลางความหลากหลายทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ด้วยการส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนและวงการต่างๆ การเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของกันและกัน และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของกันและกัน (การส่งเสริมด้านวัฒนธรรมและสนเทศ)

วีรฤทธิ หาดูสมบัติ. “ประชาคมอาเซียน ๑ วิสัยทัศน์ ๑ อัตลักษณ์ ๑ ประชาคม”
วัฒนธรรม. 52(พิเศษ) : หน้า 4 - 9.

วีรฤทธิ หาญสมบัติ. “ประชาคมอาเซียน ๑ วิสัยทัศน์ ๑ อัตลักษณ์ ๑ ประชาคม”
วัฒนธรรม. 52(พิเศษ) : หน้า 4 - 9.

📌 ขณะนี้อาเซียนได้จัดทำร่างแผนงาน อันประกอบด้วยความร่วมมือหลักได้แก่

๑. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Development)
๒. การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม (Social Welfare and Protection)
๓. สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice and Rights)
๔. ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Sustainability)
๕. เอกลักษณ์อาเซียน (Common ASEAN Identity)
๖. การลดช่องว่างทางการพัฒนา (Narrowing the Development Gap)

📌 เราต้องเตรียมตัวอย่างไร

๑. ต้องเรียนรู้ตัวเองและเรียนรู้เพื่อนบ้าน โดยเฉพาะภูมิหลังทางวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ เพื่อการติดต่อสื่อสารและเข้าใจชนบทวิถีของแต่ละชาติ
๒. เรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารกับชาวอาเซียน โดยเฉพาะภาษาอังกฤษเนื่องจากอาเซียนได้กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของประชาคม
๓. เรียนรู้และทำความเข้าใจภาษาถิ่นเพิ่มเติม และกฎหมายต่างๆ ไป รวมถึงวัฒนธรรมของประเทศอาเซียนต่างๆ โดยเฉพาะเมื่อเราจะต้องไปเยือนหรือทำงานในประเทศนั้นๆ ก็ยังจะต้องเรียนรู้ระเบียบเฉพาะของประเทศนั้นๆ เพิ่มเติมด้วย
๔. ในฐานะที่เราเป็นเจ้าของบ้าน เราต้องปฏิบัติต่อนักธุรกิจอาเซียนหรือแรงงานชาวอาเซียนที่มาทำงานในบ้านเราอย่างทัดเทียม

ทั้งหมดนี้คือกรอบทางวัฒนธรรมที่ประชาคมอาเซียนจะต้องทำความเข้าใจ เพื่อผลักดันให้วัฒนธรรมของอาเซียนเป็นไปในทิศทางที่จะส่งเสริมความเข้าใจและสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อผลประโยชน์ที่ชาติสมาชิกจะได้รับเมื่อประชาคมอาเซียนมาถึงอย่างเต็มรูปแบบ

เอกสารอ้างอิง

www.mfa.go.th (กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ)

๕๔ คำตอบ สู่ประชาคมอาเซียน ๒๕๕๘. กรุงเทพฯ : กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๖

การศึกษาเพื่ออาเซียน : หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม. กรุงเทพฯ : สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ, ๒๕๕๔

ฉบับพิเศษ ประชาคมอาเซียน ๙